

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ความเข้มเศร้าและระดับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลตนเอง รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลตนเอง และความเข้มเศร้าของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มารับบริการคลินิกวันอังคาร โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช

ลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มารับบริการที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีในระหว่างที่มีอาการสัมพันธ์กับโรคเอดส์ โดยมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นไป ตามนิยามผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอาการที่ใช้ในการเฝ้าระวังโรค (กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, 2536) ดังนี้

- 1.1 มีการติดเชื้อราในช่องปาก
 - 1.2 มีไข้เป็นๆหายๆในระยะเวลาเกินกว่าหรือเท่ากับ 1 เดือน
 - 1.3 เป็นโรคถุงวัดบนผิวหนัง
 - 1.4 อุจจาระร่วงเรื้อรังนานกว่าหรือเท่ากับ 1 เดือน (ถ่ายเหลวตั้งแต่วันละ 2 ครั้งขึ้นไป)
 - 1.5 น้ำหนักตัวลดลงร้อยละ 10 ของน้ำหนักตัวเดิมโดยไม่ทราบสาเหตุ
 - 1.6 มีอาการอ่อนเพลีย หดแรงแรงมานานกว่าหรือเท่ากับ 1 เดือนขึ้นไป
 - 1.7 มีอาการไอเรื้อรังนานเกินกว่า 2 เดือน หรือเป็นโรคปอดบวมหรือปอดอักเสบ
 - 1.8 ต่อมมน้ำเหลืองโตมากกว่า 1 เซนติเมตร อย่างน้อย 2 แห่งนานไม่ต่ำกว่า 1 เดือน
2. ทราบผลการตรวจเลือดว่าติดเชื้อเอชไอวี

3. มีอายุตั้งแต่ 16 ถึง 60 ปี
 4. สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้
 5. ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดจากผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มารับบริการที่คลินิกวันอังคารโรงพยาบาลมหाराชนครศรีธรรมราช ระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม 2542 จำนวน 62 ราย โดยคัดเลือกจากบัตรผู้ป่วยนอกที่ส่งมายังคลินิกวันอังคาร และผ่านการสัมภาษณ์ความยินยอมให้เข้าร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่ทราบผลเลือดว่าติดเชื้อเอชไอวี จำนวนครั้งของการมารับบริการปรึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสำรวจความซึมเศร้าของเบ็ค (Beck Depression Inventory or BDI) (Beck, 1961) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดย มุกดา ศรียงค์ (2522) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 21 ข้อ แต่ละข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับอาการแสดงและความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในระยะ 1 สัปดาห์ เป็นแบบเลือกตอบ โดยมีค่าคะแนน 0, 1, 2, และ 3 คะแนน ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้ของแบบวัดคือ 0-63 คะแนน มีการจัดระดับคะแนนไว้ดังนี้

- 0-9 คะแนน เป็นระดับปกติ
- 10-15 คะแนน เป็นความซึมเศร้าระดับเล็กน้อย
- 16-19 คะแนน เป็นความซึมเศร้าระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง
- 20-29 คะแนน เป็นความซึมเศร้าระดับปานกลางถึงรุนแรง
- 30-63 คะแนน เป็นความซึมเศร้าระดับรุนแรง

ส่วนที่ 3 แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลตนเอง ซึ่งผู้วิจัยแปลมาจากแบบสอบถามกลวิธีที่ประชาชนใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ (Strategies Used by People to Promote Health or SUPPH) ของเลฟและโอเวน (Lev & Owen, 1996) แปลโดยผู้วิจัย ประกอบด้วยคำถามจำนวน 29 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

การปรับแก้ จำนวน 17 ข้อ

การลดความเครียด จำนวน 6 ข้อ

การตัดสินใจ จำนวน 3 ข้อ

การทำชีวิตให้เพลิดเพลิน จำนวน 3 ข้อ

เป็นมาตราส่วนประมาณค่า แต่ละข้อคำถามมีทางเลือก 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ตั้งแต่ 1-5 คะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง มีความมั่นใจต่ำสุด
- 2 หมายถึง มีความมั่นใจต่ำ
- 3 หมายถึง มีความมั่นใจปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความมั่นใจสูง
- 5 หมายถึง มีความมั่นใจสูงสุด

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยนำเอาคะแนนที่ได้มาจัดเข้าระดับตามเกณฑ์ ด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้คะแนนสูงสุด ลบด้วยคะแนนต่ำสุด แล้วหารด้วย 3 เพื่อแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนของแบบวัด	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
29 - 145	29 - 67.66	67.67 - 106.33	106.34 - 145

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสำรวจความซึมเศร้าของเบ็ค (BDI)

เบ็ค (1961) ผู้สร้างแบบสำรวจได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจโดยใช้ Spearman-Brown Correlation ได้ค่าความเชื่อมั่น .93 มุกดา ศรีรงค์ (2522) ได้แปลและตรวจสอบความตรงตามภาษาแล้ว และรัตนา สำโรงทอง (2525) ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจกับนักศึกษาไทย ด้วยวิธี split-half ได้เท่ากับ .80 ส่วนลัดดา แสนสีหา (2526) ได้นำไปหาค่าความเชื่อมั่นกับนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 50 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่น .78 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจไปทดสอบความเชื่อมั่นกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง และมารับบริการที่โรงพยาบาลมหาราช นครศรีธรรมราช จำนวน 10 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่า .92

2. แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลตนเอง

หลังจากที่ผู้วิจัยแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยแล้วได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและด้านภาษา จำนวน 2 ท่าน แล้วย้อนกลับเพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาจากการแปล จากนั้นจะตรวจสอบความเห็นร่วมกันในการแปลและการแปลย้อนกลับโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและด้านภาษาอีก 2 ท่าน ภายหลังการปรับปรุงแก้ไขได้นำไปทดสอบความเชื่อมั่นกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างและมารับบริการที่โรงพยาบาลมหาราช นครศรีธรรมราชจำนวน 10 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่า .95

ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือแนะนำตัวจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช
2. ขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยชี้แจงการขออนุมัติเก็บข้อมูล ขอความร่วมมือหัวหน้างาน หรือผู้รับผิดชอบงานคลินิกวันอังคารของโรงพยาบาล กำหนดเวลา และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดวิธีการตอบคำถามในแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
4. พิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า มีสิทธิ์ที่จะตอบรับ หรือปฏิเสธการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการรักษา ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมของกลุ่มประชากร และข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและการพยาบาล
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for Social Science/For Window) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์คะแนนความเข้มเศร้าและคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลตนเอง โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ โดยจำแนกระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความเข้มเศร้า กับคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลตนเอง โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ นำมากำหนดระดับของความสัมพัทธ์ ดังนี้ (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ศิริพร ขัมภลิจิต, และ ทศนีย์ นะแสง, 2535)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า .70	แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .40 - .69	แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .20- .39	อาจถือได้ว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า .02	ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์